

Υπόθεση C-394/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

28 Ιουνίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Curtea de Apel București (Ρουμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

3 Ιουνίου 2021

Προσφεύγον:

Bursa Română de Mărfuri SA

Καθής:

Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE)

Παρεμβαίνουσα:

Federația Europeană a Comercianților de Energie

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προσφυγή με την οποία το προσφεύγον Bursa Română de Mărfuri (Ρουμανικό χρηματιστήριο εμπορευμάτων) ζητεί από το Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία) να υποχρεώσει την καθής Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (Εθνική ρυθμιστική αρχή στον τομέα της ενέργειας, Ρουμανία, στο εξής: ANRE) να του χορηγήσει, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, άδεια για την οργάνωση και τη διαχείριση κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ ζητείται η ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944, του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ και του άρθρου 106, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ, απαγορεύει ο κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του, και ιδίως το άρθρο 1, στοιχείο β', και το άρθρο 3 αυτού, σε κράτος μέλος να συνεχίσει να χορηγεί μία και μόνον άδεια για την οργάνωση και τη διαχείριση των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας; Υποχρεούται το ρουμανικό κράτος, από την 1η Ιανουαρίου 2020, να θέσει τέρμα σε υφιστάμενο μονοπώλιο όσον αφορά τη διαχείριση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας;

2) Εμπίπτει ο διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όπως ένα χρηματιστήριο εμπορευμάτων, στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής των αρχών του ελεύθερου ανταγωνισμού που θεσπίζονται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943, ιδίως με το άρθρο 1, στοιχεία β' και γ', και το άρθρο 3, αντιστοίχως; Ασκει επιρροή για την εν λόγω απάντηση το γεγονός ότι για τον ορισμό της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, το άρθρο 2, σημείο 40, του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943 παραπέμπει στον ορισμό των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, σημείο 9, της οδηγίας 2019/944;

3) Συνιστά η εκ μέρους κράτους μέλους χορήγηση μίας και μόνον άδειας για τη διαχείριση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας περιορισμό του ανταγωνισμού κατά τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το άρθρο 106, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ένωσης

Άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ και άρθρο 106, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

Κανονισμός (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, άρθρο 1, στοιχεία β' και γ', άρθρο 2, σημείο 25, άρθρο 3, άρθρο 10, παράγραφοι 4 και 5

Οδηγία (ΕΕ) 2019/944/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ, αιτιολογικές σκέψεις 2 και 3, άρθρο 2, σημεία 9, 18 και 57

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Legea energiei electrice și a gazelor nr. 123/2012 (νόμος 123/2012 για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο), άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, κατά το οποίο η αρμόδια αρχή χορηγεί μία και μόνον άδεια στον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και μία στον διαχειριστή αγοράς εξισορρόπησης

Ordinul ANRE nr. 12/2015 privind aprobarea Regulamentului pentru acordarea licențelor și autorizațiilor în sectorul energiei electrice (απόφαση ANRE αριθ. 12/2015 περί εγκρίσεως των κανονιστικών αποφάσεων για τη χορήγηση αδειών στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Κατά τον Legea privind bursele de mărfuri nr. 357/2005 (νόμο 357/2005 για το χρηματιστήριο εμπορευμάτων), το προσφεύγον έχει από το 1992 καθεστώς αυτόνομου οργάνου με γενική αρμοδιότητα διαχείρισης αγορών δημοσίου συμφέροντος.
- 2 Στις 20 Αυγούστου 2020 το προσφεύγον ζήτησε από την ANRE, βάσει του κανονισμού 2019/943, τη χορήγηση άδειας για την οργάνωση και τη διαχείριση κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, κατέθεσε δε όλα τα απαιτούμενα βάσει της απόφασης της ANRE αριθ. 12/2015 έγγραφα.
- 3 Κατόπιν της άρνησης της ANRE να χορηγήσει την εν λόγω άδεια, το προσφεύγον άσκησε προσφυγή ενώπιον του Curtea de Apel București (εφετείου Βουκουρεστίου) με αίτημα να υποχρεωθεί η καθής να χορηγήσει την εν λόγω άδεια.
- 4 Στο πλαίσιο της προσφυγής του, το προσφεύγον υποστήριξε ότι ο κανονισμός 2019/943, σε συνδυασμό με την οδηγία 2019/944, υποχρεώνει τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να διασφαλίζουν κατά τρόπο αποτελεσματικό την ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ των διαχειριστών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας.
- 5 Συγκεκριμένα, κατά το προσφεύγον, οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού που θεσπίζονται με τον κανονισμό δεν αποκλείουν τον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 7, του κανονισμού.
- 6 Στο πλαίσιο της άμυνάς της η ANRE επικαλέστηκε το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, του legge n. 123/2012 (νόμου 123/2012) και υποστήριξε ότι κατά την

ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του εν λόγω νόμου, η εταιρία Operatorul Pieței de Energie Electrică și Gaze Naturale (OPCOM S.A.) ήταν ήδη κάτοχος άδειας για τη διαχείριση των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία χορηγήθηκε το 2001 για χρονικό διάστημα 25 ετών, με αποτέλεσμα ο εν λόγω διαχειριστής να κατέχει αποκλειστικό μονοπώλιο στον τομέα αυτόν.

- 7 Η καθής υποστηρίζει, επίσης, ότι στον κανονισμό 2019/943 διατυπώνονται οι γενικές αρχές που απευθύνονται στους συμμετέχοντες στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και ότι στην έννοια αυτή δεν περιλαμβάνεται, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2, σημείο 25, του κανονισμού, ο διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 8 Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η υποχρέωση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών να διασφαλίζουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των διαχειριστών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας συνιστά τη βάση του κανονισμού 2019/943 και απορρέει από το άρθρο 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού. Το εν λόγω άρθρο, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 και το άρθρο 10, παράγραφοι 4 και 5, του κανονισμού, επιβάλλει στην ANRE την υποχρέωση να αποτρέπει κάθε μονοπώλιο που θίγει τον ανταγωνισμό.
- 9 Βάσει του άρθρου 1, στοιχεία β' και γ', και του άρθρου 3 του κανονισμού, το προσφεύγον υποστηρίζει επιπλέον ότι οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού που θεσπίζονται με τον κανονισμό ουδόλως αποκλείουν τον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 7, του κανονισμού.
- 10 Δεδομένου ότι ο διαχειριστής αγοράς είναι η οντότητα που ασκεί τη δραστηριότητα της σωρευτικής εκπροσώπησης, ο ορισμός της έννοιας «συμμετέχων στην αγορά» στο άρθρο 2, σημείο 25, του κανονισμού, περιλαμβάνει, κατά το προσφεύγον, τον διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 11 Η ANRE φρονεί ότι παρέλκει η υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων στο Δικαστήριο.
- 12 Υποστηρίζει ότι δεδομένου ότι η ρουμανική αγορά δεν είναι μεγάλη, η δημιουργία δύο χωριστών αγορών οδηγεί απλώς στην κατανομή των προσφορών των ίδιων προσφερόντων στις εν λόγω δύο αγορές, πράγμα το οποίο συνεπάγεται σαφώς προσβολή του ανταγωνισμού.
- 13 Η καθής υπενθυμίζει ότι το προσφεύγον είχε επίσης ασκήσει, το 2014, παρόμοια προσφυγή η οποία απορρίφθηκε και στο πλαίσιο της οποίας το προσφεύγον είχε επίσης προβάλλει ένσταση αντισυνταγματικότητας του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο f, του legge n. 123/2012 (νόμου 123/2012), η οποία, με τη σειρά της,

απορρίφθηκε από το Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ρουμανία).

- 14 Όσον αφορά τα προδικαστικά ερωτήματα, η ANRE φρονεί ότι δεν είναι απαραίτητα για την επίλυση της διαφοράς και ότι ο κανονισμός είναι σαφής και, ως εκ τούτου, μπορεί να εφαρμοστεί από το δικαστήριο.
- 15 Η ANRE υποστηρίζει επιπλέον ότι το μονοπώλιο το οποίο επιτρέπει η εθνική νομοθεσία δεν είναι αντίθετο προς τον κανονισμό, καθόσον ο κανονισμός δεν περιέχει διάταξη η οποία να επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να ορίζουν πλείονες οικονομικούς διαχειριστές επιφορτισμένους με την οργάνωση και τη διαχείριση των κεντρικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας, με σκοπό τη διαπραγμάτευση της ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά, αλλά προβλέπει μάλλον τις γενικές αρχές που απευθύνονται στους συμμετέχοντες στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, μεταξύ των οποίων, δεν περιλαμβάνονται, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2, σημείο 25, του κανονισμού, οι διαχειριστές δικτύου ή ο διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 16 Κατά την καθής, το άρθρο 1, στοιχείο β', του κανονισμού, το οποίο επικαλείται το προσφεύγον, εξειδικεύεται στην αιτιολογική σκέψη 13 της οδηγίας 2019/944, οπότε, ως «πάροχοι πηγών ενέργειας» νοούνται οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας από διάφορες πηγές ενέργειας (για παράδειγμα: αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, υδροηλεκτρική, ενέργεια κυμάτων και παλιρροϊκή ενέργεια, κ.ά.) και όχι οι πάροχοι υπηρεσιών (όπως η υπηρεσία διαχείρισης της αγοράς), ενώ ως «διευκόλυνση της [σωρευτικής εκπροσώπησης] κατανεμημένης ζήτησης και προσφοράς» νοείται το πλεονέκτημα της εισόδου στην αγορά των φορέων σωρευτικής εκπροσώπησης ως διακριτής οντότητας η οποία δραστηριοποιείται, αποκλειστικώς, στη σωρευτική εκπροσώπηση.
- 17 Το προσφεύγον υποστηρίζει, επιπλέον, ότι η εξομοίωση της BRM, μεταξύ άλλων, ή ενός διαχειριστή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, εν γένει, προς έναν φορέα σωρευτικής εκπροσώπησης, κατά την έννοια του ορισμού που δίδεται στην οδηγία, φαίνεται αναγκαστική και στερείται ερείσματος στο ισχύον νομικό πλαίσιο. Οι φορείς σωρευτικής εκπροσώπησης δεν συνιστούν ούτε θα αποτελέσουν μηχανισμό ανταγωνιστικής αγοράς ή διαχείρισης των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας.
- 18 Όσον αφορά το άρθρο 3 το οποίο επικαλείται το προσφεύγον, η καθής υποστηρίζει ότι τούτο αφορά τον κανόνα της ανταγωνιστικής διαμόρφωσης των τιμών, βάσει της ζήτησης και της προσφοράς, ανεξαρτήτως του αριθμού των διαχειριστών που πρέπει να τον εφαρμόσουν. Η χρήση στον πληθυντικό αριθμό του όρου διαχειριστής αγοράς οφείλεται στο γεγονός ότι το επίμαχο κείμενο αναφέρεται στις νομικές οντότητες των κρατών μελών, πράγμα το οποίο δεν σημαίνει ότι σε κάθε κράτος μέλος πρέπει να λειτουργούν πλείονες διαχειριστές αγοράς.

- 19 Η καθής υπενθυμίζει, επίσης, ότι μετά την έναρξη ισχύος του legge n. 123/2012 (νόμου 123/2012), η OPCOM ορίστηκε, βάσει του κανονισμού 2015/1222, ως NEMO (ορισθείς διαχειριστής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας) της αγοράς επόμενης ημέρας [Day-Ahead Market (DAM)] και της ενδοημερήσιας αγοράς [Intra-Day Market (IDM)] ηλεκτρικής ενέργειας για τη ζώνη υποβολής προσφορών της Ρουμανίας.
- 20 Κατά παρέκκλιση από το μοντέλου ανταγωνισμού που προβλέπεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1222, το άρθρο 5 του ίδιου κανονισμού παρέχει τη δυνατότητα εφαρμογής του μοντέλου του μονοπωλίου μέσω του ορισμού ενός μόνο NEMO, η απόφαση δε αυτή επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια του οικείου κράτους μέλους, το οποίο υπέχει υποχρέωση ενημέρωσης της Επιτροπής.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 21 Το αιτούν δικαστήριο, Curtea de Apel București (εφετείο Βουκουρεστίου) εκτιμά ότι για την επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, είναι αναγκαία η έκδοση προδικαστικής απόφασης από το Δικαστήριο, το οποίο πρέπει να αποφανθεί εάν ο κανονισμός 2019/943 έχει εφαρμογή στον διαχειριστή αγοράς ενέργειας, εάν ο εν λόγω κανονισμός, ερμηνευόμενος ενδεχομένως σε συνδυασμό με την οδηγία 2019/944, απαγορεύει –από τη θέση του σε ισχύ– σε κράτος μέλος να χορηγεί μία και μόνον άδεια για τη διαχείριση του συνόλου της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας του εν λόγω κράτους και εάν η χορήγηση μίας και μόνον άδειας αντιβαίνει στα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και με το άρθρο 106, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 22 Όσον αφορά την ανάγκη υποβολής προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στις οποίες παραπέμπουν τα προδικαστικά ερωτήματα δεν έχουν αποτελέσει ακόμη αντικείμενο ερμηνείας και, αφετέρου, ότι η ορθή εφαρμογή, εν προκειμένω, του δικαίου της Ένωσης δεν παρίσταται τόσο προφανής, ώστε να μην υφίσταται περιθώριο εύλογης αμφιβολίας. Επιπλέον, η νομολογία του Δικαστηρίου την οποία επικαλείται η καθής είναι προγενέστερη του κανονισμού.